

Zsidó emlékek nyomában

Centropa videókészítési verseny a visegrádi országokban

Segédlet tanároknak és diákoknak

Szakmai partnerek:

Židovská náboženská obec v Komárne
Komáromi Zsidó Hitközség
הקהילה היהודית בקומארום

Támogatók:

Bevezetés

A videó a mai világban egyre elterjedtebb formája az események, gondolatok, érdekességek vagy éppen kutatómunkák közvetítésének. Természetes nyelv nemcsak a fiatalok, hanem minden generáció számára. A Centropa minden évben meghirdeti videókészítési versenyét, melynek keretében a videó adta lehetőségeket kihasználva tanulhattok, alkothattok, munkátokat pedig megoszthatjátok a nagyközönséggel is. Olyan diákok által készített kisfilmeket, videókat várunk, amelyek a magyar zsidóság történetét, illetve annak egyes részeit, érdekességeit dolgozzák fel. Ebben a nemzetközi versenyben a magyar diákok a visegrádi országok diákjaival versenyezhetnek. A versenyben a közép- és az általános iskolás korosztályok külön indulnak.

Célunk, hogy nálunk és a többi európai országban is olyan videók készüljenek, melyekben diákok a zsidóság történelmét, vallását és kultúráját dolgozzák fel. Fontos, hogy a filmek jó minőségűek és történelmileg hitelesek legyenek, de mindenekelőtt egy valóban érdekes és megkapó történetet meséljenek el nekünk.

A film készítése közben a diákok történelmet tanulhatnak, megismerkedhetnek saját városuk nevezetességeivel, legfontosabb eseményeivel, fejleszthetik az angoltudásukat és bővíthetik videóis, illetve számítástechnikai ismereteiket is - mindezt egyszerre!

Választható témakörök:

- ⤴ Helytörténet - Egy választott település zsidó történelmének feldolgozása;
- ⤴ Személyes sorsok - Egy választott zsidó személy élettörténetének bemutatása;
- ⤴ Zsinagóga - Egy választott zsinagóga történetének bemutatása;
- ⤴ Szokás, hagyomány, kultúra – zsidó szokásokat, hagyományokat és kultúrát bemutató kisfilm készítése.

A történeteket a diákoknak kell elmesélni vagy angol nyelven vagy magyarul, de angol felirattal. Javasoljuk, hogy a tanulók kisebb csoportokban dolgozzanak, és osszák fel egymás között a feladatokat:

- ⤴ Kutatómunka: dokumentumok, fényképek, információk gyűjtése egy település történetéről
- ⤴ Fényképezés, fotók szerkesztése
- ⤴ Forgatókönyv, felirat készítése a filmhez
- ⤴ Videózás, felvételek készítése
- ⤴ Videók vágása, szerkesztése
- ⤴ Narrátor

Videókészítés lépésről lépésre

Fontos, hogy a kész videó egy kerek, egész történetet meséljen el. Íme hozzá némi iránymutatás.

1. lépés. Miről készüljön a film? A verseny keretében négyféle téma közül választhatok: **1) Helytörténet** - Egy választott település zsidó történelmének feldolgozása; **2) Személyes sorsok** - Egy választott zsidó személy élettörténetének bemutatása; **3) Zsinagóga** - Egy választott zsinagóga történetének bemutatása; **4) Szokás, hagyomány, kultúra** – zsidó szokásokat, hagyományokat és kultúrát bemutató kisfilm készítése. A különböző témák keveredhetnek is a videón belül, de fontos, hogy a kész film ne legyen hosszabb 5 percnél!

A film készítéséhez szükség lesz egy kis kutatómunkára. Íme pár kérdés, amely a választott témától függően segíthet abban, hogy elkezdjétek a kutatást:

- Mikor jöttek először zsidók a városotokba, településetekre?
- Mekkora volt a zsidó népesség a városban? Hogyan változott ez a történelem folyamán?
- Mivel foglalkoztak a zsidók?
- Mik voltak a település jellegzetes zsidó épületei? Mit tudni a település zsinagógáiról?
- Kik voltak az innen vagy a környékről származó leghíresebb zsidók?
- Mi történt a település zsidó lakosaival a holokauszt idején?
- Hány zsidó él itt ma, mely helyek tanúskodnak a zsidók itteni jelenlétéről?
- Van ma működő zsidó közösség a településen? Mit tudni róla?
- Mik a zsidó hagyomány, kultúra főbb jellegzetességei? Van-e valami, ami kifejezetten a ti településeteken volt jellemző? (Néhány ötlet: ünnepek, étkezési szokások és receptek, öltözködés, zene, beszélt nyelv stb.)
- Keressetek személyes történeteket, anekdotákat is, melyek színessé, érdekessé teszik a videót.

Amit a forrásokról tudni kell: nyilvánvaló, hogy az interneten lehet a leghatékonyabban és gyorsabban tények után kutatni, azonban fontos, hogy információszerzésre mindig hiteles forrásokat használjatok. Ehhez mindenképpen konzultáljatok a tanárokkal. Íme néhány honlap, ahonnan tájékozódhattok a zsidóságról és a történelmi eseményekről. Ha valamint nem találtok, kapcsolatba léphettek az adott szervezet munkatársaival vagy kérhetitek a mi segítségünket is további forrásokért.

- ▲ Centropa Alapítvány, www.centropa.hu
- ▲ Magyar Zsidó Múzeum és Levéltár - www.milev.hu
- ▲ Holokauszt Emlékközpont - www.hdke.hu
- ▲ Yad Vashem Múzeum- www.yadvashem.org
- ▲ United States Holocaust Museum - www.ushmm.org
- ▲ Jewish Virtual Library - www.jewishvirtuallibrary.org

A történelmi eseményekre, zsidó népességre, a holokauszt áldozataira, illetve egyéb részletekre vonatkozó számadatok esetében javasoljuk, hogy legalább két forrást hívjatok segítségül, hogy biztosak lehessetek a videóban szereplő információk pontosságában.

Személyes történeteket találhattok a [Centropa honlapján](#) is, de megkérdezhetitek a város idősebb lakosait is, hogy mire emlékeznek a régi időkből, ott lakó zsidókról, a háború előtti életről.

2. lépés. Ezután el kell készítenetek a film forgatókönyvét. A leglényegesebb szempont, amit szem előtt kell tartanotok, hogy egy jó történetet, sztorit meséljete el. Legyen bevezetés, fő mondanivaló, esetleg csattanó és befejezés, konklúzió - egyszóval: legyen felépítve a történet! Próbáljatok meg valami izgalmasat elmesélni, legyen az akár egy személyes történet a településről, vagy olyan érdekesség, ami felkelti a nézők figyelmét. Ne féljetek betenni akár vicces momentumokat, anekdotákat, ha találtok ilyet.

A forgatókönyvhöz hozzatok létre egy dokumentumot, melyben a fotókat és az elmesélni kívánt történetet párhuzamosan, egymás mellett helyezitek el. Íme egy példa, milyen is lehet a város zsidó történelméről szóló forgatókönyv. Ez csak útmutatásként szolgál, természetesen bátran használjátok a kreativitásotokat, építsétek fel a forgatókönyvet úgy, ahogyan nektek megfelel!

	<p>Ez XY, 1120-ban alapított városunk. Ma mintegy félmillió lakosa van. Be szeretnénk mutatni városunk zsidó történelmét.</p>
	<p>1300 óta éltek itt zsidók, 1920-ban, amikor létszámuk a legnagyobb volt, 11 000 zsidó volt városunk zsidó lakossága.</p>
<p>(Keressetek ezt ábrázoló fotókat)</p>	<p>A zsidó családok sokféleképpen gazdagították városunkat. Munkások, kocsmárosok,</p>

	doktorok, ügyvédek voltak.
	Sok boltnak volt egy-egy zsidó család a tulajdonosa, például ők, Herskovitsék.
	Herskovitsékat mindenki ismerte, a családfőről Gyuri bácsiról az a hír járta, hogy minden étkezéshez kóser szilvapálinkát fogyaszt, mert állítása szerint az megelőzi az időskori bélcsvarodást. De a felesége, Márta csak az alkoholizmusának tudta be.
	Két zsidó iskola is volt a városunkban. Íme, a Herskovits unokák fényképe, akik az egyik zsidó iskolába jártak.
	A holokauszt 1941-ben sújtott le a városunkra. Bár sok zsidó család elmenekült, 1942-ben körülbelül 5 ezer embert koncentrációs táborokba hurcoltak, ahol a többségükre a biztos halál várt. Íme néhány dokumentum a városunk zsidó lakosaitól. A képeket a városi archívumunkban fényképeztük le.
	Ez az a tér, ahol a zsidókat agyonlőtték. Ma egy tábla őrzi az áldozatok emlékét.
	Ma egy zsinagóga van városunkban, ő pedig Karp úr, a közösség elnöke. Karp úr 1933-ban született
	Íme a zsinagóga belseje. Ugye, milyen szép! Az építész Lep Rostonnak hívták, az épület 1899-ben készült el. Néhány részlet a zsinagógáról: -- --
	Zsidó temetőnk is nagyon szép. Mintegy 5000 sírhely található benne, de nagyon benőtte már a növényzet.
	A deportáltak emlékműve a zsidó temetőben. 98 nevet számoltunk össze rajta. Őket munkatáborokban ölték meg.
	Brenzweig úr, a zsidó közösség egyik tagja. Fogorvos volt, túlélte Auschwitzot, ma is itt él a városunkban.

	<p>Karp és Bernzweig úr a péntek esti imán a zsinagógában. Hagyományos imákat mormolják.</p>
	<p>Igaz, ma már nem él sok zsidó a városunkban, de azért van vasárnapi iskolánk. Húsz gyerek jár oda.</p>
	<p>Zsidó iskolánk nagyon szép. Akik egykor ebben az iskolában tanultak, ma már orvosok, ügyvédek, tudósok!</p>
	<p>Reméljük, tetszett a városunkban, a zsidó közösségnél tett virtuális látogatás. Megtanultuk, hogy a Zachor nagyon fontos szó a zsidó vallásban. Azt jelenti, emlékezni. Ezért emlékezünk hát zsidó közösségünkre..</p>

Fontos: amikor elkészítették a forgatókönyvet, adjátok oda a tanároknak is, hogy a biztonság kedvéért ellenőrizze a benne lévő adatokat. Az angol nyelvű szöveg vagy felirat készítésében kérjétek az angoltanároktól segítségét!

3. lépés. A jó történetmeséléshez fényképekre is szükségetek lesz. A fotókat már a forgatókönyv összerakása közben is elkezdhettek keresni. Ha nem találtok valamelyik történetrészlethez pontosan illeszkedő fotót vagy dokumentumot, használhattok egy általánosabb képet - mondjuk a zsinagógáról vagy a főszereplőről egy jó képet, esetleg egy felvételt egy emlékműről vagy temetőről stb.

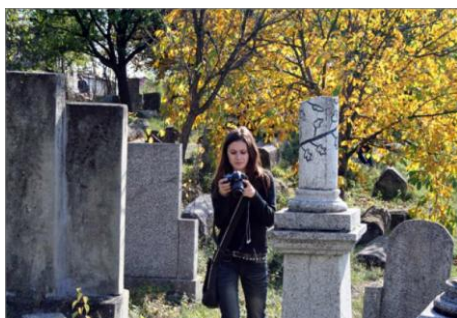
Hol találhatóak jó fotók? Az interneten és a már korábban bemutatott weboldalakon kívül nemzeti és városi könyvtárakban, valamint archívumokban találhatóak a zsidó történelem eseményeit és helyszíneit megörökítő képek. A neten böngészhettek úgy, hogy megadjátok a

városotok nevét, plusz a „zsidó”, esetleg „zsinagóga”, „holokauszt” stb. szavakat. Megpróbálkozhattok az angol nyelvű kereséssel, hátha úgy több találatra bukkantok.

Figyeljete oda, lehetőleg nagy felbontású (legalább 1084 x 824-es) képeket válasszatok, különben nem látszanak majd jól a videón.

Ha könyvtárban vagy archívumban találtok képeket, javasoljuk, hogy próbáljátok őket beszkenneálni, hogy minél jobb minőségűek legyenek. Ha a könyvtárban nincs szkennelési lehetőség vagy túl drága, akkor elég, ha fényképet készítetek a fotókról. Ebben az esetben figyeljete arra, hogy a fotó minél jobb minőségű legyen – fotózzatok nagy felbontásban. Később már használhattok képszerkesztő programot a fotók kivágására.

4. lépés. Ha a múlttól már elvégeztétek a kutatást, ideje kicsit körülnézni a jelenben. Keressétek fel városotok, településetek és a közvetlen környék zsidó helyszíneit, és készítsetek fotókat és videókat digitális kamerával (használhatjátok a telefonotokat is, de egy kamerával biztosan jobb minőségű felvételeket tudtok készíteni). Ha személyes történetet meséltek el, érdekes lehet utánajárni, hogyan élnek ma, kik a leszármazottaik, hogyan folytatódott a történetük a huszadik század végén, huszonegyedik század elején. A zsidó szokások, hagyományok bemutatásánál érdekes lehet tanulmányozni, hogyan változtak a szokások, hogyan ünnepeltek egykor és ma, hogyan változtak a közösségek stb.

Néhány jó tanács a videók elkészítéséhez:

- ⤴ Ha mozgást próbáltok felvenni, akkor tartsátok a kezetekben a kamerát, és ügyeljete arra, hogy minél stabilabban fogjátok. Ha valami olyasmit vesztek fel hosszabban, ami nem mozog – például egy épületet vagy ülő személyt – használjatok kameraállványt.
- ⤴ Egy épület bemutatásánál lassan mozgassátok le és fel a kamerát.
- ⤴ Mindegyik felvétel (svenk) legalább 20 másodperces legyen.
- ⤴ Ha interjút készítetek valakivel, lehetőleg szerezzetek egy kis mikrofont, és helyezétek el közel az interjúalanyhoz (lehetőleg úgy, hogy a felvételen ne látsódjon). Ehhez nyugodtan használhatjátok a telefonotok hangfelvevőjét is. Ez azért fontos, mert a videokamera beépített hangrögzítője sokszor nem elég jó minőségű. Különösen problémás lehet, ha utcán vagy zajos helyen készítetek felvételt – ekkor a kamera biztos, hogy felveszi a háttérzajokat is.

5. lépés. Ha minden anyag rendelkezésre áll, már csak a videó vágása, összerakása van hátra. Ehhez ma már nagyon sok program áll rendelkezésre: Microsoft Movie Maker, Sony Vegas, Apple iMovie stb. Ha az iskolátoknak van számítástechnikai részlege, vagy akad egy videózásra és filmezésre szakosodott tanár, segíthet ő is.

A videó szövegéhez válasszatok narrátort (akár többen is felmondhatjátok a szöveget). Ne felejtsetek el zenét is választani a videóhoz. Figyeljete arra, hogy jogtiszta zenét használjatok, mert a szerzői jogok miatt eltávolíthatják a videókat a Youtube-ról. Ezen a honlapon megtalálhatjátok a jogdíj nélkül is használható zenéket: <http://freemusicarchive.org/>

A film végén soroljátok fel az összes résztvevő diák nevét, mondjátok köszönetet azoknak, akik segítettek a munkátokban vagy anyagot szolgáltattak nektek.

Az utolsó lépés a film feltöltése a Youtube-ra (vagy más videómegosztóra). A feltöltött videót küldjétek el nekünk, illetve a tanárotnak. A tanárotnak a filmet fel tudja tölteni a Centropa [„border jumping”](#) oldalára, így az online elérhető lesz bárki számára.